

BLUFFUNIVERSITET

– HUR VET MAN OM ENS EGEN EXAMEN ÄR ÄKTA?

Det finns tecken på att bluffuniversitet är ett växande problem i Sverige. Men hur vet man att en arbetsökandes papper är äkta? Hur vet man att ens egen examen eller den utbildning man tänker söka är äkta?

Vad är ett bluffuniversitet?

Med bluffuniversitet avser Högskoleverket (Johansson och Hansson 2005, sid. 7):

”En organisation eller enskild som utfärdar och säljer falska eller värdelösa betygshandlingar utan att ställa egentliga krav på studier och utan att någon erkänd myndighet eller organisation utövar tillsyn över verksamheten.”

Bluffutbildningar förekommer i olika varianter. Det finns de som utfärdar papper mot betalning. Det finns även de som erbjuder någon liten utbildning och utfärdar ett diplom för det, under sken av att vara en äkta examen. Till sist finns det de som faktiskt ger någon form av utbildning som de kallar universitetsutbildning och som en student kan lära sig något av. Men om utbildningen inte är ackrediterad som universitetsutbildning någonstans på jorden är en examen därifrån ändå värdelös som bevis på universitetsutbildning.

Får vem som helst starta ett ”universitet”?

I Sverige kan vem som helst starta vilken universitetsutbildning som helst. Det är fritt fram att öppna ”Feel good university” i källaren hemma. Eller varför inte slå till med Uppsala internationella universitet! Och även om man inte kallar sig för ett universitet på det svenska språket så finns det inga hinder att bli det i engelsk över-

sättning. Det man inte får göra är att utfärda svenska examina om man inte har examensrätt.

I Norge är beteckningarna høyskole och universitet skyddade. Det går att ansöka hos Kunnskapsdepartementet om dispens om ett namn av hävd innehåller ”høyskole” eller ”universitet” utan att vara endera. Sålunda får folkehøgskolor fortsätta att kalla sig det. Högskoleverket har föreslagit att en liknande lag införs i Sverige. De som vill använda orden universitet eller högskola i sina namn i Sverige skulle i så fall först godkännas av Högskoleverket eller Utbildningsdepartementet.

Vilka universitet och högskolor har vi i Sverige?

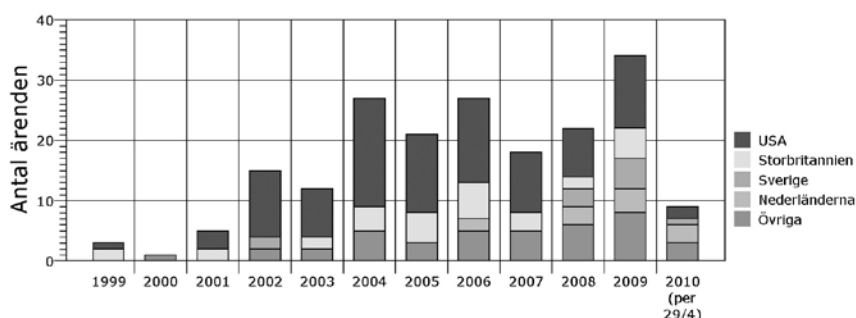
I Sverige har vi bland andra Bonitologi högskolan (sic). Av webbplatsen (den 29 april 2010) framgår att en ”fullständigt genomgången Bonitologisk högskoleutbildning berättigar till diplom”. Det står vidare att ”Den fysiska kroppen visar via sina symtom var orsak sitter och Bonitologen är tränad att förstå och åtgärda dessa.”

I en skrivelse 2009 uppmärksammade Högskoleverket Utbildningsdepartementet på att det då fanns åtminstone två universitet som marknadsförde sig i Sverige (Högskoleverket 2009). Det ena gick under namnet Scandinavian University of Science and Technology, ett

riktigt ståtligt namn, eller hur? Där kunde man ta flera traditionella examina, men även lite mer fantasifulla som ”rymdbaserad entreprenörskap” och ”management inom rymdturism”. Det andra kallade sig för Alhuraa University in Sweden och påstod sig vara en filial till Alhuraa University i Nederländerna, som i sin tur påstod sig vara ackrediterat – dock av ett ökänt bluffackrediteringsföretag i USA.

Högskoleverkets skrivelse ledde till att flera tidningar intresserade sig för de två bluffuniversiteterna ovan (bl.a. SvD 090310), vilket i sin tur ledde till att båda försvann inom loppet av en vecka. Men enligt Erik Johansson, handläggare på Högskoleverket och expert på bluffutbildningar, är bluffutbildningar ett växande problem i Sverige. Under de senaste tio åren har Högskoleverket haft 194 ärenden som på något sätt rör bluffutbildningar, och trenden är att problemet växer (se figur). Ärendena är av olika slag, det kan till exempel vara ansökningar om att få en misstänkt bluffutbildning bedömd eller att få lärarbehörighet baserad på en bluffexamen. Det kan också vara enklare ärenden där något svenskt universitet upptäckt en bluffutbildning och rapporterar till Högskoleverket för kännedom. De svenska universiteterna, eller för den delen arbetsgivarna, har ingen skyldighet att rapportera till Högskoleverket när de upptäcker eller misstänker bluffutbildningar, och Erik Johansson skulle gärna se att fler hörde av sig.

Statistik från HSV över ärenden gällande tvivelaktiga universitet

**"Det är fritt fram att öppna
"Feel good university" i källaren
hemma. Eller varför inte slå till
med Uppsala internationella
universitet!"**

**Hur vet man att ett examensbevis är
äkta?**

Det är inte så lätt att utvärdera ett examensbevis. En universitetsexamen skall vara utfärdad av en institution som är ackrediterad av en instans vars ackreditering betyder något. I Sverige är det Högskoleverket som är den instansen. I Storbritannien skall examen vara utfärdad av en "recognised body". Kurserna kan ges antingen av en "recognised body" eller en "listed body", som inte har egen examensrätt. Man kan läsa mer på Directgov, www.directgov.gov.uk. USA har ett ännu mer komplext system. USA saknar en federal instans som ger examensrätt och regelverket varierar mellan staterna. Högskoleverkets rapport (Johansson och Hansson 2005) leder läsaren genom denna snårskog och ger tips på webbplatser. Högskoleverket har till uppgift att bedöma och erkänna utländsk högskoleutbildning.

Vi ska ha i åtanke att en bluffexamen kan vara en personlig katastrof. Högskoleverkets rapport berättar om killen som sett en annons i den ansedda tidskriften *The Economist* om University of Palmers Green i London. Efter en hel del ambitiösa självstudier och en avgift på 30 000 kr hade han examen. Den var värdelös. Han hade blivit blåst.

**Var inte alltför godtrogen mot arbets-
sökandes cv**

Kolla arbetssökandes cv. Tänk efter och kontrollera mot t.ex. internet. Heter LSE egentligen International London School of Economics som det står i arbetssökandes cv? Är University of Cambridge en avsiktlig felstavning? Ställ frågor

Promovering i Stockholms stadshus med äkta examen.

FOTO: ORASIS FOTO

av typen "vad hette din handledare på den här uppsatsen?"

Om man misstänker att det finns problem med utbildning som man kommer i kontakt med genom t.ex. en arbetssökande eller en utländsk student, ring Högskoleverket och fråga, säger Erik Johansson. Han sysslar mycket med att informera om problemet med bluffutbildningar och vill ge hjälp till självhjälp.

– Svenska universitet och arbetsgivare måste bli mer medvetna om problemet, säger Erik Johansson.

Problemet med bluffutbildningar är störst när det handlar om distansutbildningar och utbildningar som är, eller påstår sig vara, amerikanska, säger Erik Johansson. Större delen av de kända bluffutbildningarna kommer från USA eller Storbritannien.

Erik Johansson har dock aldrig hört talas om

en bluffexamen i statistik: – Bluffexamina är trendkänsliga, precis som all annan verksamhet som man kan tjäna pengar på. Blir det populärt med ett ämne, ja då dyker det genast upp bluffutbildningar i det.

DAN HEDLIN
INGEGERD JANSSON

Referenser

Johansson, E. och Hansson, H. (2005). Bluffuniversitet och falska examensbevis – Sverige och världen. Högskoleverkets rapportserie 2005:25 R.

Högskoleverket (2009). Skrivelse om Alhuraa University in Sweden and Scandinavian University of Science and Technology. 2009-03-03. Reg.nr 59-1235-09.